

BARCELONA 8 SEPTEMBRE 1893

L' ensenyar carn no m' agrada
 que soch decanta en exés,
 pero estich tan sofocada
 de calor, que si gosés
 aniria despallada.

CRÓNICA DE LA SETMANA

No hi ha ni un pam de net.

Després d' un xanxullo, una irregularitat; després d' una farsa un desvergonyiment, succehintse ab una freqüència espantosa.

Y 'ls que mes predican moralitat, son los primers en arrencar la pell del pròxim.

Los que mes s' escandalitzen devant d' una embusteria, son los principals embustersos.

Sabém de sobra qu' hem de lograr molt poca cosa, a pesar del sistema de desenmascarament qu' hem adoptat, perque l' indiferentisme de las víctimas y la barra dels butxins no 'ns deixan arribar al lloch desitjat, pero no obstant, no defallirém un moment; ¡caretas á fora! que quan no altra cosa, podrém vanagloriarnos d' haver senyalat als llops disfressats.

De segur qu' algun *fullero* deu creures ja qu' aquest replet va per ell. Si es aixís no s' espanti perque aquesta setmana no tinch ganas de parlar de bruticias tan grossas. Prènguim no mes com á un petit desahogo del meu cor, mentres espero millor ocasió pera parlar de nou de sa asquerositat é hipocresia.

Tristos recorts han de deixar als vehins de Gracia los gastos ocasionats pel Certámen literari, qual repartició de premis tingué lloch en un dels dias de la festa major d' aquella vila.

Magnífica fou la idea de donar esplendor á la esmentada festa ab la celebració d' un Certámen, pero punible resulta lo fet d' haver gastat pera 'l banquet que en ell se doná, la borratxera de 1,796 pessetas.

¡Alsa farts!

Segons un periódich los cuberts que 's serviren foren en número de cinquanta, de modo que cada comensal se va endrapar 35'92 ptas. en viandas y begudas mentres molts pobres de la població no tenian ni un tros de pa pera distreure la gana.

Y anyadeix lo mateix periódich que si á cada un dels comensals se l' hagués obsequiat solzament ab un cubert de 15'92 ptas. (Deu n' hi doret!) haurian pogut repartirse 1.000 ptas. entre 'ls pobres.

Ignocent nos sembla lo periódich que tals casos lo preocupan.

¡Los que diuen que 'ns administran vol que socorrin als desgraciats que no tenen pá?

Fins ara 'ls pobres havian lograt no mes *ferse la llesca*; d' aquí endavant, si no s' espavilan, tot lo mes que 'ls toqui es algun *crostó*, ó rebre qu' es igual.

Y encare gracias que 'ls deixin respirar l' ayre que Deu va fer per tothom.

*
*
*

Llegeixo en un periódich de Madrid:

«Lo fiscal de la Audencia, Sr. Córdoba, ha formulat sas conclusions provisionals en la causa seguida contra Varela per mort de Antonia López Piñeiro, calificant

lo delictu d' homicidi, considerant autor á Varela y apreciand una agravant, la de reincidencia per haver sufert lo processat condena per llessions, y una atenuant la de arrebatu y obcecació. Compensada una circumstancia ab altra, lo fiscal demana per Varela quinze anys de presiri.»

Aqueix apreciable Sr. Córdoba, quan se tracta de quantitats, es molt mes enraonat que 'l seu tocayo don Gonzalo, El Gran Capitán, que en materia de números tirava llarch.

Ell ab quinze s' ha contentat; ab quinze anys, s' entent, de lo demés no 'n sabém ré.

Estém segurs de que si D. Gonzalo li hagués tingut d' arreglar los comptes... *li hauria fet los comptes.*

*
*
*

Es impertinent la pregunta qu' un periódich de Sant Martí de Provencals, fá al Comandant de la Guardia municipal d' aquella població.

A la quènta un lladregot va afanar d' una tenda quatre llangonissas, pero ab tan mala sort que tingué de deixar anar la presa, quedant los embutits depositats en la Comandancia, pera ser retornats á son dueño.

Y com que, segons sembla, las llangonissas s' han fet fonedissas, lo citat periódich pregunta quina fi han tingut.

¿Que 's pensa que se las ha menjadas lo Comandant, bojot?

Aquí lo que hi deu haver es que á aqueix funcionari li deu agradar *fermar los gossos ab llangonissas.*

Y, devia fermarhi lo seu y la pobre bestiola devia menjárselas.

¡Com si ho vegessim!

No comprén qu' ab la calor que fá, si se las hagués cruspit ell, podian darli una inflamació mortal.

¡Hombre! ara qu' hem parlat de calor, també pot haver succehit una cosa:

Qu' ab la calor s' hagin fos.

S' han fos, no 'n dupiti; al menos pel seu dueño.

LLICENCIAT VIDRIERAS.

Glorias del treball

SONET

GANTANT lo bronziment del feixuch mall

ó 'l *pim...pám* del martell del bon ferrer, algun poeta acostuma á honrar l' obrer que ab tals feynas suhor li corre avall

Lò *tich-tách* del teler; del tallant dall lo *zis...zís* que al segar lo blat sol fer, tot ho canta lo docte en Gay saber ab lo lema de «Gloria del treball».

Mes lo pobre que sent tals romansets cansat de treballar per pochi ralets, diu somrihent y fregant sas duras mans:

—Que no canti lo poeta 'l que no sab; de gloria en lo treball no n' hi ha pas cap; la gloria sols se troba en lo descans.

A. ROSSELL.

Los benehits de l' hora

Pax vobis.

I
GANTIN altres las follias
 de l' amor,
 de ardits guerrers las hassanyas
 y furor,
 que á mi 'm plau
 en temps de goixa y de pau
 al só de l' arpa sonora
 cantar ab versos pulits
 los celebrats acudits
 dels pobres *benehits de l' hora*.

No cregau de cap manera
 que lo intent
 m' animi de fer riota
 d' eixa gent,
 tant sols vuil,
 —ja que ningú la recull—
 deixar escrita memoria
 de aqueixos sers desvalguts
 que per ser tant coneguts
 forman part de nostra historia.

Be diu l' adagi, que 's tocan
 los extrems,
 lo *benehit* y 'l sabi, corren
 tant ensemps
 per la veu
 de la *fama*, que pendreu
 moltes voltas á un ximplet
 per discret,
 y vice-versa á un sensat
 per orat,
 puig lo talent de poch val;
 es la *popularitat*
 qui fá á na l' home immortal!

II

Deixém los segles passats
 pródichs en *benehits y orats*,
 dels quals sols ne resta copia,
 Segles de tan poca llum,
 que tenian per costum
 un *plaga* en cada *parroquia*.

Y entrém al segle present
 pera trobar de moment
 al popular *Hola-vós*.
 L' *Hola-vós*, lleig, mal vestit,
 mamantse á tot' hora 'l dit
 que, ab *estoicismo* que alabo,
 si os trobava pe 'ls carrers
 vos deya sens mes ni mes:
 «*Hola-vós* doneume un xavo!»

Trobém la figura estranya
 d' en *Maqui—papa—l' Aranya*,
 que tot peix neguit li dona,

que aixis que un peixater veu
 li pregunta ab flebil veu
¿si li pica la punxa, la mata á la do-
 (na?..)

Al frenétich *Peixater*,
 que fins general va ser
 allavors de la *Jamancia*,
 y al digne *Don Salvadó*
 plé de joyas de llautó
 passejantse ab arrogancia.

Al divertit *Mon del pi*,
 campanlech fins allí
 que feya riure sens ganas
 tocant *campanas* per tot
 —d' aixó ve que á un tabalot
 li diguin *toca campanas*.

Tenim, tractanse de donas,
Donya Isabel de las monas,
 que fins pel Jané 's ventava,
 y trobém sense travalls
 ni penas, venent ventalls
 al ignocent *Jaume Baba*.

Després, tenim á na 'l *Xato*
dels Encants, fidel retrato
 de aquell temps tant bullanguero,
 que de l' arrabal al moll
 portant lo seu fill al coll
 cridava: ¡Viva *Esparterol*!

Trovém lo galifardeo
Mossen Será, que ab manteo
 greixós, y la teula torta
 preguntava á cada punt:
 «¿Saben ahont hi ha un difunt?»
 com si visqués de carn morta.

Després, l' *Antonel*, lo cego
 boy tocant l' Himne de Riego,
 y alegrant á na 'l mes trist,
 que per ser mes celebrat,
 d' ell ne feu cert literat
 Un *benehit de Jesucrist*.

Segueix lo *Senyor Maurici*,
 alt y calvo, que ab desfici
 predicava en alta veu,
 y també lo *Brut del Born*
 portant xicots al entorn
 que 'l perseguian arreu.

Mireu l' *Amalia dels cuentos*
 abonada á los assientos
 del passeig fent riure al poble,
 que si li deya un *despert*:
 —contan un de color vert—
 responia: —Oh! valdrá 'l doble!

Teniu á en *Fornell*, artista,
 incansable excursionista
 que ab un afany que l' abona
 deixava en tota paret
 fet ab guix, l' *enigma* aquet:
 «*Forneil*, verge de *Llerona*».

Tenim en *Guindoy* gegant
 tort de camas, que captant
 sempre rodejat de noys,
 recorrent per los carrers,
 va lograr que dels diners
 fins ne diguessin: *Guindoys*.

Tenim á na 'l pobre *Arturo*
 que 'l parlar li era un apuro,
 contantnos los seus fets tristos;
 tenim en *Pecam*, la *Paula*
 y en fi, per tancar la taula,
 en *Garibaldi dels mistos*.

III

Los *benehits de l' hora* ja
 per sa desgracia han finit
 mes, perque no siga dit
 que sense ells poguém está
 altres de nous n' han sortit.

Predicant ab veu xiclona
 recorrent á totas velas,
 trobareu per Barcelona,
 L' *Yerabó*, *Lo Noy de Tona*
 y en *Pepet* de las candelas.

La pobreta *Enfarinada*,
 la *Gitana* enjoyellada,
 l' *Anton de la Boqueria*
 y molts altres que os diria
 si no fos cosa cansada
 dirvos io que ja sabeu.
 Tant los *benehits* van arreu
 que trobantvos ab apuro,
 es mes facil que topeu
 ab un *benehit* que ab un duro.

Benehits que 'l poble coneix
 y aplaudeix,
 y los hi dona fins nom
 si ve á tom.

Logrant mes fama un ximplet
 corrent per nostra ciutat,
 que lo sabi mes discret
 que lo varò mes sensat.

Deixant probat
 que lo talent, de poch val,
 qu' es la *popularitat*
 qui fá á na 'l home immortal!

JOSEPH Mª CODOLSA.

NOTA.—L' autor d' aquesta poesia se ha proposat donar á coneixe tots los *ximplets* ó *benehits* populars que hi hagut desde l' any 1,800 fins al present, tenint datos de tots ells, suficients per ferne una estensa Biografia que no tardarém en donar á llum.

REGALOS ARXI-RÉGIOS

Fatcheria

- Aquí te 'l monastir; y 'ls accionistas que s' esperin,
qu' à mi lo que 'm convé es salvar l' ànima.

LO D' ARE

—A veurer *La Bella Chiquita*, vas anar?
grandissim poca vergonya!
—Zi haguez vist com remanava..?
—Quant val una salida?

Peleón

BATXILLERIAS

No se li podia negar; en Rossendo era un galán de punta; era 'l noy mimat dels autors novells, que com es molt natural, en las primeras produccions, tenian lo dupte justificat de si 'l públich rebria bé las sevas obras ó si las xiularia. ¿Y per qué mimavan á n' en Rossendo? Senzillament, perque era un actor que 'l públich idolatrava, per qual motiu l'home no havia rebut encare cap desengany *artístich*; aquest xicot no 's podia queixar com á actor, era dels que feya mes forrola.

Com á home *privat*, encare 's podia queixar menos. Vivía felís, molt felís, segons deyan 'ls vehins del seu carrer. Per un d'ells vaig saber que feya tres ó quatre mesos qu'era casat ab una noya de setze anyets, guapa com la Venus de Milo.. ó de qui sigui, *fragant* com un pom de flors... acabadas de cullir, fresca com l'aygua de la font de Sant Just, aixerida y trempada com un ginjol y tant ó mes honrada que la Lucrecia de Tarquino.

Aixó m'ho vá dir un vehí, pró la vehina del devant qu'és una sabatera molt xarrayre, vá dirme que 'n Rossendo no era tan felís com deyan. ¿Y aixó per qué? vaig preguntar jo, y ella que devia ser una aspirant á poetisa ó bé una lectora *enragée* de novelas per entregas, vá dirme ab un tó enfátich y rimbombant.—Perque 'l senyor Rossendo te en lo camp *fructífero* del seu matrimoni, un parásit que 's menja las llevors de la seva felicitat; aquest parásit es la llagosta de la seva sogra.

—Senyora, vaig respondre jo—la llagosta no es cap parásit y dispensi.—¡Bueno! ja ho es la seva sogra.—¿De qui, de la llagosta?—No, del senyor Rossendo contestá la sabatera. Dihent aixó va acostarme una cadira y després de ferme seure *velis nolis*, va agafar lo tamburet de darrera 'l taulell, girá 'ls ulls en blanch y mocantse ab molta parsimonia, vá sentarse al meu costat y 'm va dir:—Escolti, ¿vosté sab lo qu'és *jettator*?—No senyora—Miri; un *jettator* es un ser que porta la malestruga á tot arreu ahont se fica: al ménos aixís ho diu aquella cansó de "La Mascota," que fá:

El jettator
siempre tenaz...

sab?—Si si, ja comprench, 'l jettator sempre té nas.—Doncas bueno; la sogra del senyor Rossendo es un jettator: aixís es que 'l pobret del seu gendre te 'ls disgustos á cabassos. Miri, si vosté vol, li explicaré l'últim susto qu'ha tingut en Rossendo per culpa d'ella—Digui.

—Donchs veurá 'l qué vá passar. Com qu'en Rossendo treballa al *treyato*, á las nits no pot anar á dormir ab la seva senyora fins qu'ha acabat la feyna. Al primer mes de casats ella vá rondinar una mica perque deya que tenia pór de quedarse sola, pró al últim comprenent la rahó, vá conformarse; aixís va passar un altre mes.

Una nit en Rossendo va anar á casa mes d' hora á causa d'haverse suspés la funció; entra al pis y al ficar-se dintre la arcoba de la seva dona, veu fugir com un llampech un bulto blanch per la porta de escape; de

prompte vá quedar sorprés, pró refentse, surt corrent del quarto per la mateixa porta, busca, regira per tot arreu y... res: aquell bulto s'havía fós. Torna al quarto y veu á la seva dona que dormia com un ángel ¿L'enganyaria?

Per assegurar-se 'n vá deixar passar unas quantas nits per no despertar sospitas, y al cap d'una setmana va presentarse á casa seva á quarts d'onze. Va pujar la escala ab precaució, vá obrir la porta del pis ab cuydado y vá arribar de puntetas á la arcoba de la seva dona á las foscas per no ser descubert. A las palpentas va acostarse al llit y allargant 'ls brassos va tocar una cama, dugas camas, tres camas y quatre camas. ¡Ja us hi tinch! diu ab rabia reconcentrada, prepara 'l revolver, encén un misto... y lo primer que va veure va ser la respectable fesomia de la seva sogra que, dormida y tot, estava ab la má esquerra sota la barba de la seva filla y ab la dreta ab 'l puny clós y 'l bras ben estirat com si volgués rompre la crisma al desgraciat que s'atrevis á tocarli la noya.

Al endemá en Rossendo vá sapiguer que desde 'l segon mes de casat, cada nit la sogra anava á fer companyia á la seva dona que tenia pór de dormir sola.

—¿Qué m' en diu d'aquest fet? — Que las sogras, hasta quan estan carregadas d'ignocencia, donan sustos de consideració als pobres gendres que tenen la desgracia de traginarlas á coll-y-bé.

Comprenent que la sabatera tenia rahó, vaig anar-me cap á casa tot capficat, filosofant sobre 'l matrimoni y las sevas conseqüencias.

OCLIME OILL.

CIRIS TRENCATS

Y tan trencats!

ANANT en lo tranvía,
van robarme 'l rellotje l'altre día.
En cambi anant á peu un tal Roquetas,
diuhen que va trobar dugas pessetas.
Aquest fet nos ensenya
que de l'arbre caygut tothom fa llenya.

Conech una senyora
que no té cap diner y es llevadora.
Y un altra que fa un any tenia tenda,
avuy s'ha retirat y viu de renda.
Ben clarament s'explica
que tothom sol gratarse allá hont li pica.

Seguint á una modista,
ab un municipal topá en Batista.
Y volguent fé un petó á la Marieta
en Lluís va cremarse la má dreta.
No es donchs cap cosa rara,
que la carn de moltó vagi tan cara.

Don Cassimiro Trilla,
va morir-se jugant á la manilla,
Molt al revés de 'n Serafi Cortada
que morí fent l'amor á una criada.
Perxó no pot negarse.
que si un no sab nadar... pot ofegarse.

J. Usón.

La Peresa

Es la meva amiga, la meva inseparable companyona, y hasta podría dir, la meva consellera íntima. Si alguna vegada sento alló, un desitj, una repentina decisió pel treball, una *corassonada*, com diria aquell general, la peresa es la que 's cuyda de amansir aquella rauxa feynera y de fer que no passi avant.

Y á fé que en aquestas cosas, la meya companyona hi te la má trencada; sempre se 'n surt ab la seva.

Quantas vegadas, las quartillas al devant, la ploma als dits y 'l cervell ab un bull-bull d' ideas que sols esperan ser estampadas sobre 'l paper, me quedo, á causa del predomini que sobre mi exerceix la peresa, lo cap atontat, la ploma aixuta y mirant com un badoch la blancor de las quartillas hont no hi tingut ánimo de escriure una sola ratlla, cedint, com sempre, á la mandrosa influencia de la meva consellera.

Molts cops, jo voldria disposar d' una activitat á tota proba, d' una febre treballadora; la voluntat ja hi es, pero hi falta un altre cosa, quelcom que jo no sé compendre; y no puch tirar avant, ni cumplir lo meu desitj, quedantme tant defallit d' ánimo, que sols tinch valor per tirarme á jeure.

Y, la veritat, jeyent, tots los mals me fugen, sobre tot, aquest doló que tinch á la *espinada*. Y fins me sembla que tothom ha de ser felís, que 'l mon marxa d' alló milló, y aixís com hi há qui creu que la societat no anirà be fins que tothom treballi, jo, en cambi, tinch la confiança de que si ningú treballés, tothom viuria tranquil, y no hi hauria tot aquest cúmulo de desigualtats, de robos, de barallas, de tot aixó que constituheix la part dolenta de nostra societat. Fins crech que no hi hauria necessitat de presóns, ni tribunals, ni exercits, ni totas aqueixas plagas que cauhen sempre sobre 'ls pobles que treballan.

Alló que dihuen que *la ociositat es la mare dels vicis*, son falornias. De vicis, lo mateix ne te lo treballador que 'l gandul. Ademés, que aquest may es tant propéns á viciarse com aquell.

O sino, vegin vostés mateixos: Lo jugador, per exemple, per alimentar son vici, es precis que cada día vagi á la taula del joch, y allí, tindrè continuament la atenció fixa en las cartas, observar los maneigs del banquer, no deixar de vista la cantitat que te sobre la taula, vigilar als que hi ha aprop seu y fer lo cap viu per si 's presenta d' improvist la policia, y en aquest cas, espavilarse per fugir, encare que sigui á risc de trencarse una cama.

Y ara, diguinme: Qui es mes apropósit pera fer tant de variat treball á la vegada? ¿Lo treballador acostumat á tenir sempre en complerta activitat totas sas facultats, ó 'l peresós que fins quan jau, te mandre de tombarshi?

Ja 'm sembla que sento á algú que, al llegir aixó, exclama referintse á mi:—/Ja deu ser un bon gandul aquest mano, que tant defensa la mandra!

Y efectivament, ho soch; no me 'n amago.

Diuhen que tothom te un defeite ó altre. Jo tinch aqueix; soch dropo.

Un altre serà geperut, 's conformarà á portar tota sa vida aquell gep sobre la esquena. Jo també 'm conformo á tenir la meva mandra fins que 'm donguin los

despatxos per l' altre barri.

Y desenganyinse; de peresa tots ne tenim, poca ó molta.

Fins aquell que ab mes afany treballa, sols ho fá pera al cap de temps, poguer viurer sense haver de doblegar la esquena.

És un aspirant á gandul:

Ademés, be prou que 'ls hi plau á tots los que treballan, lo poguer descansar.

Y en aquest mon, diguin lo que vulguin; no hi há cosa mes descansada, que 'l no fer res.

F. MARIO

Semblansa Femenina

DINTRE de la societat (societat ab ú, s' entén) ocupa un lloch eminent que se 'b té molt ben guanyat.

En tots los *cércols*

de *chachipé*

entra, s' acosta

y... no 'ls dich ré.

Desde Balcaire fins á la Riba, desde ca 'n Túnis al Poble Nou, l' aristocracia de *pan*, y *toros* á la... *deixonsas* coneixen prou.

'Ls encortons de Pedralbes, de Vallvidrera 'ls recones, 'ls voltants del Tibidabo, de Montjuich 'ls cantons,

son testimonis

edificants

de sa bellesa,

dels seus encants.

De la Fransa (xica)

los petits palaus;

del carrer de Ronda

los lluhits saraus,

son la residencia

d' aquesta *eminencia*

qu' es una *excel-lencia*,

tenint fil y agulla, per' fer punts y traus.

Com que la semblansa femenina acaba y á tant *noble* dona la semblansa abona, vingui ab mí qui vulgui coneixe tal dona al *Sigle*, al *Assiátich*, á la *Flora*, á *Eslava*.

PEPET DEL CARRIL.

ACUDIT

Un pobre truca tres pichs á la porta de la escala d' una casa. surt lo inquilino del tercer pis y pregunta al de baix:

—¿Qué voleu?

—Fassi 'l favor de baixar, si es servit.

Baixa l' inquilino y demana de fiou:

—¿Qué se us ofereix?

—Una gracia de caritat, per...

—¿Per aixó m' heu fet baixar?... *Bueno, bueno*, feu lo favor de pujar, si sou servit.

Arrivan al tercer pis s' apodera l' inquilino de la porta, y exclama, tirantla pels bigotis al pobre:

—¡Deu vos ampari, germá!

DIANA DE NUVI

AGRAHIMENT

¡Deu del Cell ¡Gran Criadó!
 que sense que vulguéu, no
 's mou del mon ni una agulla,
 protejtu als de *La Fulla*
 ja que ms dech tot lo que só.

Còpia fot. de A. Torija

Teatro
 Felton
 2
 93

Teatros

TIVOLI

Los beneficios de las primeras tiples senyoretas Pretel y Martinez (Joana) lograren omplenar lo teatro y ser obsequiadas abduas artistas ab moltíssims regalos y flors.

La primera estrená un apropòsit anomenat *Pàtria*, que si bé no resultá un' obra notable, se feu digne del aplauso.

En lo de la senyoreta Martinez, se representá *Gota serena*, que deyan los cartells haberse estrenat en Madrit ab colosal éxit y ser original de Calixto Navarro.

Desde las primeras escenas observarem que era un verdader plagi de *El tonto del Panerot*, aplaudida obra del senyor Escalante.

A continuació s' estrená *En busca de una artista*, que sos autors Srs. Bermejo y Perez Soriano deuen tenir *vara alta* ab la Empresa ja que además d' haberse admés un' obra tan cursi per la Direcció, han lograt se 'n dessin representacions consecutivas.

Per los diálechs compreguerem qu' era l' autor de la lletra, un' avia ó cosa per l' istil de la senyoreta Martinez, puig á no mediar un grau de parentesch com lo citat, no 's compren se donguin tantas lisonjas á una artista.

Ni tanto ni tan poco y si además son recitats per los individuos de la mateixa familia, com si á la companyia no hi hagués artistas, la vritat, no fa guerrero.

Creyém que la senyoreta Martinez podia haver escullit obras de mes llubiment per ella y menos aburriment pera la concurrencia.

Pera mitjans del present se prepara la nova temporada d' ópera italiana, havent comensat ja 'ls ensaijos de la del mestre Bretón, *Garín*.

CALVO-VICO

Ab la entrada en la companyia de la senyora Romero hi ha guanyat lo públich, ja que las obras de nou representadas han lograt encare mes éxit de lo que havian tingut per las artistas anteriors.

Bon exemple de lo que afirmém, es *El rey que rabió*, que en lo protagonista deixá molt *pequeñita* á la tiple senyoreta Miquel, que se feya anunciar lo seu nom ab lletres distingidas y á pesar de tot, en certs moments, com en l' ária del tercer acte, ve veyá que no era mereixedora á aytal distinció. Dita pessa logra ara totas las nits los honors de la repetició. També ha guanyat en lo cambi de tiple, la sarsuela *La bella Chiquita* dels Srs. Castillo y Cotó, logrant la senyora Romero ser aplaudidíssima en lo personatge que á mitjas creá la senyora Verdecho.

Un aplauso á la Empresa per l' acert en la contracta.

A pesar de la marea que hi havia y ab un plé arxi-fenomenal dilluns debutá la verdadera *Bella Chiquita*, y l' éxit que tingué fou lo que realment esperavam; aixó es, que no n' hi ha per lo bombo que se liha prodigat, ni la pesseta de entrada.

Lograda, si be ab grans travalls, la *pacificació* al sortir la artista *fi de sigle*, com diuhen los cartells, sos *couplets* foren aplaudits, per contrapunt á certs elements que 's deya se havian apoderat de bastantas localitatas y graderías del teatro, de lo contrari ni á la Empresa se li hauria permés fer pagar una pesseta d' entrada, ni la *bella Chiquita* hauria obtingut los honors de la repetició.

La cansó *La bayadera* ab la seva corresponent *danse du ventre* fou repetida tres vegadas; havent demostrat las moltas senyoras que assistiren á la funció, sa completa aprobació, ja que ni una tan sols abandoná lo teatro estantse impertérritas en sos respectius assientos fins al fi dels cantábils.

En resúm: las exhibicions de la *Bella Chiquita* en Barcelona, han resultat una verdadera planxa per la Societat y sucursal de *La Fulla* que tantas... ridiculesas (anavam á dir bestiesas) promogueren en Madrit.

CIRCO ESPANYOL

Digne del favor que lo públich li dispensa se fa la Empresa d' aquest teatro ja que procura se representin las millors obras del repertori y que son desempenyo sobrepuji al que realment se mereix la mesquina cantitat de *deu céntims*, fixada en cada secció ó acte.

Ultimament se representá la xistosíssima parodia de *Carmen* del Sr. Granés, titulada: *Carmela*, que, ó sia que los artistas sabíen que l' autor los estava mirant, ja que 's trovava entres bastidors, ó sia que hi hagués mes acertada direcció en los ensajos, y los artistas hi emplearen tot lo seu saber, lo cert es que la *Carmela* sorti sumament arrodonida, com no haviam vist encar en cap obra, y durant la representació se feren aplaudir la Srta. Fernandez y los Srs. Soucasse y Aynaud.

Al final y ab aplauso general fou cridat l' autor Sr. Granés que per correspondre al entusiasme del públich, se presentá á rebre los aplausos.

Pera ahir estava anunciat lo debut de una tiple que segons noticias ve precedida de bastanta reputació.

Aixis ho ha de fer la Empresa. Artistas d' ab jórs sexes ab mes claretat reformat, y també 'ns permeterém ferli present que aquí á casa també n' hi han que son tan ó mes dignes que los que devegades venen de *lejanos lugares* que per sos reconeguts mérits s' han fet acreedors á las mes vivas simpatias.

CIRCO EQUESTRE BARCELONS

Desde que está fundat lo Circo Alegria, recordém haver vist una sola atracció que 'ns maravillá; 'ns referim á la de Mr. Trewy, puig son treball originalissim fou digne de admiració, pero avuy 'ns ha donat un altre número que ha deixat eclipsat á tot quant s' ha vist en aquesta capital.

Es á la del celeberrim domador espanyol nomenat *El jerezano* Sr. Veltran, qui ab una impasibilitat que per lo increible, pasma, y sols ab la defensa d' un látigo y ajuda d' un magnífich gós danés, fa executar tota série de travalls y equilibris á sis monumentals lleons y que baix sas ordres semblan sis animals de los mes pacífichs que existeixen.

Lo públich, maravillat de lo domini que ha sabut lograr lo Sr. Veltran sobre 'ls seus súbdits, no gosa á aplaudir mentres executan los travalls pera després tributarli la ovació mes extraordinaria que donarse puga.

A jutjar per las entradas assombrosas que en las passadas representacions hi ha hagut y per l' entusiasme del públich, es de creurer que lo Sr. Alegria logrará resarcirse en lo molt que s' ha sacrificat durant la present temporada.

UN CÒMICH RETIRAT

CANTARS PARTITS

*Debajo de tu ventana
Me puse á considerar,
Que si un jorn ab tú 'm casava
No 'm caldría travallar.*

*Hojas del árbol caidas
Juguete del viento son;
Y los miembros de la Fulla
son juguete de tot lo mon.*

*Te he comparado á la Virgen
Morena, de Montserrat,
En que aquella viu molt alta
Y tú vius en un pis quart.*

AMADEO PUNSODA.

LOS PAGOS

Prats 93

—Com que no guanyaria pera la contribució, plego.
—Y donchs qué farà?
—Miraré á veure si 'ls de La Fulla treuhen las ma-
jordonas y me 'niré á servir á un capellá.

SEGUIDILLAS

A Barcelona 's veuen
moltes ninetas,
qu' anant molt ben vestidas
semblan ben fetas;
Y despulladas,
alló en comptes de donas,
son arengadas.

Molts d' aquells joves cursis
y fanfarróns,
que parlan nit y dia
sols de millóns.
Son (y no es broma)
perduts, sense cinch céntims
per dar á un pobre.

Moltas nenas desprecian
á un operari,
pensant trobá ab lo temps
á un millonari.
Y aixó esperant,
totas ellas se quedan
per vestir sants.

JOSEPH PUJADAS TRUCH.

MISTERIS DE LA NIT

Era de nit, no plovia,
pero no estava seré.
Al peu d' una gelosía
un molt galán caballé
enrahonava ab s' aymía.

De prompte s' obre un portal;
procurant no fer remor,
surt un guerrero molt alt,
y al caballer, sense por
al pit li clava un punyal.

Sense llensar ni un trist jayl
lo caballer queda mort:
la dama agafá un desmay,
y l' assessí ab son mal cor
deixá tal lloch sense esglay.

La lluna tot de seguit
il·lumina 'l quadro, y jo
que volia en mon neguit
fe un nocturno, penso aixó,
ho apunto y... me 'n vaig al llit.

LLUIS MILLÀ.

A Palamós, días passats, va ser arrastrada per la corrent de la riera de Calonge, una tartana de l' empresa de carruatges d' un vehí de la primera de dites vilas.

Gracias á una pareja, va salvarse lo tartaner que manava la tartana que lo mateix que l' animal va sortir bastant deteriorada.

Alló que diuen: aygua? no mes es bona per posá lo ví en fresch, y encare á l' estiu.

El Diluvio, parlant dels Pares de Familia, diu ab la sombra qu' ell sol usar: «Lo que molesta no solo á «El Diluvio» sino á todas las personas honradas, es ver á la hipocresia y á la vanidad disfrazarse; lo que molesta es que la fatuidad del dinero quiera aparecer como el amparo de los indefensos y de los desheredados.

Tóquila!

Ha comensat la temporada del Teatro Romea.
En lo local s' hi han fet obras d' importancia que donan á la platea y palcos un aspecte elegant.
L' Empresa conta ab moltes y excelents obras.
Ep... Parlém del teatro Romea de Madrit.

Lo diccionari de la llengua castellana ab la correspondencia catalana que debía constar de dos tomos y costar de 30 á 35 pessetas, ja 'ns en costa als subscriptors la friolera de 60 y pico, y som á la I y en lo tomo tercer.

Y aixó que al *extendrer las telas*, vull dir al presentar lo prospecte ja estaba tot l' original en poder dels Srs. *Espasa y Companyia, Editors*, (dit per ells mateixos).

Ho tindrem present y ho farem tenir quan aquesta casa ofereixi alguna altra obra.

Ara diu en las cubiertas de las entregas que constará de tres tomos, ja n' ha nascut un; pero á lo que veyém estém segurs que hi haurá bassonada y pico.

Aixó sí... ja van avisarnos (sic) puig en lo prólech se llegeix: «No es nuestro ánimo hacer, como se nota en algunos diccionarios enciclopédicos, un parangón histórico-crítico de la lengua castellana, porque este estudio, si bien útil y provechoso para algunos, no es indispensable ni necesario para los más, y porque esto nos obligaría á dar á la presente obra mayores proporciones que las indicadas en el prospecto en perjuicio (¡quina dallonsas!) de nuestros lectores, que desean armonizar la bondad y la BARATURA de la casa».

Vaja, apaguém!

En lo próxim número, ab estil humoristich y contundent, donarém principi á una séria campanya contra 'ls xiflats tocinayres, que desitjant portar la peste á nostra ciutat, voldrian que tot temps fos temps de matansa, treyent de pas la careta á cert diari que ha nascut en lo temps del Diluvi. per lo aygualit que tenen lo cervell sos redactors; no olvidant tampoch á una «Esquella» que per lo plena d' esboranchs y verdet ja no serveix. Lo qui vulguí sapiguer vritats, no deixi de comprar LA TOMASA lo vinent dijous.

Un mestre disfressat de frare, diu que recorria los carrers de Tarragona demanant caritat.

Los pares de familia no 'n deuen sebre rés d' aixó.
Ab lo que tenen ull, es ab las denuncias als periódichs.

Diu un periódich que; consultat lo Sr. Martinez Campos, sobre los aconteixements del día, va respondre:

Estas y las que se esperan son las asonadas del hambre.

Be, aixó será lo titol de la comedia; pero y la *pessa final* també 'n deu tenir algún de titol.

Eyl.. 'ns ho sembla, sino lo públich diria que se li tornesin los quartos.

N' hi ha molts que s' alarman perque tot l' or de las *Antillas* y part del d' Europa va cap á los *Estats Units*.

No sé per qué... Mira, darrera l' or, hi anirém nosaltres. Pitxor qu' aquí no hi estarém pas.

Repichs

Una forta pedregada ha causat estragos á las Corralises, Sant Francesch, Carmen y Vinallop fins prop del Ebro, y luego passant á l' altre part, va destrossar los sembrats de Santa Cándida y Soldevila.

Qui no hi ha arribat encare, es lo recaudador de 'n Gazo, qu' es la pedregada pitxor.

Diu que s' está preparant la *claque* pera quan entri á Madrid D. Práxedes.

Be, pero, que no se sab que de las *clagues* ja ningú 'n fa cas? Oh!.. y are menos, ha sigut massa xiulada l' obra en palcos y platea.

Lo qu' han de fer es treurerla del cartell.

Aixó.

Ja tenim segona edició del drama sacro *Magdalena*.

Diu un periódich que lo Sr. Escalante autor del sainete valenciá *Lo tonto del panerot*, sembla qu' ha dut als tribunals al autor de *Gota serena*; sols que *Gota serena* ha tingut éxit en Madrid, y la *Magdalena* castellana, ja va caure malalta aquí, anant á morir á Valencia ahont van durla pel cambi de ayres.

Los toros de diumenge van resultar un bunyol com una casa!

Per xó, l' empresari prou devía preguntar al final:

—¿Quan me 'n faig?

Perque la concurrència era: —í o.

AGENCIA DE DESAFIOS

Carrer de 'n Pere sense por, número 100.

Primera d' Espanya

Aquesta agencia 's cuyda de proporcionar padrins, armas de totas menas, y de avisar previament á la policia.

Gran assortit de cápsulas carregadas de farina de llinosa y otras materias men s explossivas.

Té un tracte especial ab 'n Casimiro de la *Fonda de Sant Agustí*, pera los fins de festa, arreglats de preu y 'l menú 's compon de tres plats forts, dos de fluixos y un que no 's veu. Per postres, bolas de goma.

Als morts en los lances no se 'ls cobraré rés.

TEATRO NACIONAL

Gran funció

1. Sinfonia: *Guernika-ko arbola*, ab acompanyament de tiros, cargas de caballería y crits subversius.

2. ¡GRAN ÉXIT! ¡GRAN ÉXIT!

La tragi-comedia TOTS LOS DIAS sense interrupció (los festius: dematí, tarde y nit)

LO MOTÍ

Per aquesta obra han pintat los Srs. Mogaras y Urllégés una decoració figurant l' *Hotel de Londres* que es d' un efecte grandió.

3. Lo general Pau Vía en cos de camisa y faixa cantaré unas malaguenyas, tituladas:

LO 3 DE JANER

4. Estreno de la *pessa*

LA TORNADA DE 'N TITÓ
(2.ª PART)

En la que figurará la entrada trionfal d' aquest *pesador* á Madrid ab gran acompanyament.

En aquest acte s' augmentará lo personal de la *claque* costi lo que costi, perque l' éxit siga gran y sorprendent com lo seu argument requereix.

Qui tiri tant sols una *patata* ja sabrá lo que li costa.

No 's deixaré entrá á ningú que no presenti la *cédula de vehinat*.

Telegramas

No n' hem rebut cap á causa del *ganivet* negre.

Y aixó que 'ns costan mes de mil pessetas cada setmana. (Sort que LA TOMASA dona per tot).

ÚLTIMA HORA

Aquesta quietut de *La Lliga de Catalunya* porta molta quá, á judici dels intelijents.

'S tem que quan desboti sortirá... alguna cosa.

ALTRA

Per un colom missatjer de la nostra colecció, hem rebut lo següent parte:

Un polítich ministerial de primera fila, ha manat treure un *Sant Sebastiá* de cartró-pedra que tenia al capsal del llit ab ordre de vendrel á qualsevol preu.

No se sab si los Pares de la *Fulla* denunciarán lo fet, pero tothom s' ho pensa.

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL-LUSTRAT Y LITERARI

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Espanya y Portugal, trimestre.	1'50 pessetas.
Cuba y Puerto Rico, id.	2 »
Extranger, id.	2'50 »
Número corrent.	0'10 »
» atrassat.	0'20 »

NOTA.—Tota reclamació podrá dirigirse á la Administració y Redacció del periódich, carrer de Sant Ramón, número. 5—LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY.

CONSEQUENCIAS

—Desde que vaig veurer a la *Bella Chiquita*, no 'm puch estroncar la diarrea ab rès... ¿qué ho deu fer?

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA

Hi ha á casa la *Total*,
una *segona-tercera*
qu' es per cert *doble-primera*
y com son amo... animal.

PEPITO 'L RAYO.

GEROGLIFICH

```

:: +
K P LL
A A A A A
+
M IIIII
I
    
```

BERNABÉ LLORENS

ANÁGRAMA

La senyoreta *Total*,
qu' está al carrer de *Tot*,
ha comprat avuy un bot
que li costa trenta un ral.

JOAN DEL PORTALET.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

```

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 - Drama catalá.
3 4 8 5 7 1 1 7 5 4 - Himne.
1 4 9 2 1 2 8 7 5 - Drama castellá
6 4 5 4 8 7 1 1 - Aucell.
6 4 1 3 7 8 4 - Arbre.
6 2 3 7 8 4 - Arbre fruyter.
1 1 10 11 4 10 - Actor dram.º
6 7 8 4 - Una fruyta.
6 4 10 - Nom d' home.
    
```

9 2 - Nota musical.
8 - Consonant.

F. ELÍAS SETMESÓ.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO ANTERIOR

Xarada-anunci. - *Ca-mi-sa*.
Xarada. - *Pi-a no*.
Anágrama. - *Cámilo-Miloca*.
Intrínquis. - *Mare-Mar-Ma-M*.
Sinonimia - *Dona*.
Trenca caps. - *Giritt*.

Lit. Barcelonesa, 5, Sant Ramón, 5.

BARCELONA

BIBLIOTECA POPULAR CATALANA

Volum V

Colecció de TRAVALLS LITERARIS

de ROBERT ROBERT

In tomo de mes de 200 planas = 2 rals

Los Srs. Corresponsals poden demanar los que desitjin en l' Administració d' aquest periódich, 5, carrer Sant Ramón, 5, que se 'ls concedirá lo des- quento acostumat.

PARA LAS PERSONAS TIMORATAS

Si quereis libraros de cualquier enfermedad infec- ciosa como el **CÓLERA** depositad la confianza en el

AGUA DE AZAHAR (aygua naf)

preparada por D. ANDRÉS FAMADAS, de GERONA, que cura rápidamente los dolores de vientre, alivia el estómago y facilita la digestión.

DE VENTA EN TODA CATALUÑA y en TARRASA
Cámilo Basany. - Plaza Mayor